

posted by Willant on 18. marec 2009 - 19:06

18.03.2009 - posledná úprava článku.

[Duna - Ipoly Nemzeti Park](#) [1]

Forrás: A Munkácsy Mihály Általános Iskola Székesfehérvár ZÖLD OLDALAI

A Duna -Ipoly Nemzeti Park (rövidítése: DINP) hazánk élővilágban leggazdagabb nemzeti parkjainak egyike. 1997-ben alakult a korábbi Pilisi és Börzsönyi Tájvédelmi Körzetek, az érintett Ipoly-szakasz és a kapcsolódó árterek területén. A nemzeti park működési területe kiterjed Budapestre, Pest, Komárom-Esztergom és Fejér megye területére. Székhelye 2005. január 21. óta Esztergomban található.

Az Ipoly folyó nagyban meghatározza a Börzsöny nyugati vidékét. Magyarországon egyedülálló állat- és növényfajok találhatóak a környéken. Ennek köszönhetően mára a térséget nemzeti parkká nyilvánították. A ritka, kipusztulófélben lévő fajok megmentésére több program irányul.

A nemzeti park jellegzetességei

Felszíne

A Nemzeti Park Igazgatóságának Esztergom-kertvárosi épülete a tanösvény közelébenA Duna-Ipoly Nemzeti Park térségének egyedi sajátosságát a három nagy tájképi egység: a folyóvölgyek, a hegységek és a síkság találkozása adja.

A Börzsöny területén 1978-ban alakították ki a tájvédelmi körzetet. A hegység vulkáni tevékenység nyomán jött létre. Legmagasabb csúcsai egy 12 km hosszú gerinc mentén helyezkednek el. Legmagasabb pontja a Csóványos (938 m). Területén 300-350 forrás ered, amelyek bővizű patakokat táplálnak.

A Pilis mészkőből és dolomitból épül föl. Jellemzőek rá a meredek, kopár mészkő- és dolomitlejtők. A karsztosodás révén 200 barlangot rejt magában.

A Visegrádi-hegység vulkáni eredetű andezit hegység. A keményebb kőzetek az időjárásnak jobban ellenállnak, ennek ellenére ezen a területen alakult ki a Holdvilág-árok és a Rám-szakadék.

Növényzete

A nemzeti park növényzete sokszínű és átmeneti jellegű. A Börzsöny az Alföld és a magasabb területek határán található, így sok növény elterjedési határa. A szirti páfrány, havasalji rózsa és a gímpáfrány ritkán fordul elő, a kosbor- és nőszirmfajok gyakoriak. A Pilis érdekessége a medvehagyma, a budai nyúl farkfű és a magyarföldi husáng. Az Ipoly árterének rétjein él a réti iszalag. A Szentendrei-sziget aljnövényzetében előfordul a védett piros madársisak.

Állatvilága

Állatvilága is igen gazdag és változatos. A Dunakanyarban ritka csigafajok élnek, mint a bödöncsiga és a rajzos csiga. A legértékesebb halfajta a petényi márna. A madárfajok között kiemelkedő jelentőségű a kerecsensólyom, a parlagi sas, a kígyászölyv állománya. A Börzsöny erdeiben él a védett fehérhátú fakopáncs, a vízirigó. A barlangok denevéreknek adnak otthont. A háborítatlan erdőkben hiúz, a vizek mentén vidra tűnik fel.

Tájvédelmi körzetek

Budai Tájvédelmi Körzet

Gerecsei Tájvédelmi Körzet

Gödöllői-dombvidék Tájvédelmi Körzet

A közel 12000 hektárnyi területen már Mátyás király idején vadaskert volt, sőt I. Ferenc József osztrák császár és magyar király a gödöllői kastélyt és tágabb környékét kapta koronázási ajándékkul a magyar kormánytól. Ezért nem művelték meg, ezért nem törték fel a vadaskert körüli földeket. A dombság a Duna és a Tisza vízválasztója. A déli völgyekbe meleg, az északi fekvésűekbe pedig hideg levegő áramlik. Ez adja növény- és állatvilágának változatosságát.

Ócsai Tájvédelmi Körzet

Sárréti Tájvédelmi Körzet

A Sárrét kiemelkedő jelentősége madárvilágában rejlik. Kedvező életfeltételeket találnak itt maguknak, hiszen megmaradt rétfjein rengeteg a kisemlős (pocok, ürge) és a rovar.

Sárvíz-Völgye Tájvédelmi Körzet

A védett területen halastavakat, mocsarakat, réteket, nádasokat, mesterséges víztározókat, szikéseket és művert parvellákat találunk.

Tápió-Hajta Vidéke Tájvédelmi Körzet

Vértesi Tájvédelmi Körzet

A Vértésben rengeteg ritka növény- és állatfaj található. A fokozottan védett Fáni-völgy sziklafalain él a cifra kankalin. A hegység déli lejtőinek ritkasága az öves százlábú.

Természetvédelmi területek

A Kerek-tóAdonyi Természetvédelmi Terület: a védettség elsősorban a gyapjas csüdfűre vonatkozik.

Alcsúti Arborétum Természetvédelmi Terület: a József nádor által alakított mintagazdaság legszebb része a kastélypark, a mai arborétum, amelynek kialakítására 1825-ben került sor. Az arborétum közelében látható Magyarország legidősebb libanoni cédrusa (1825) a csaplári erdőben, valamint a 175 éves platánsor az etyeki út mellett.

Budai Sas-hegy Természetvédelmi Terület: a terület megőrizte az ún. dolomitflóra jellegzetes maradványnövényeit, a hideg- és melegkedvelőket egyaránt.

Budapesti Botanikus Kert Természetvédelmi Terület: ez a korábban Fűvészkert néven emlegetett hely volt Molnár Ferenc A Pál utcai fiúk című regényének központi helyszíne. A kert ma hatezer növényfajnak és változatnak ad otthont. Igazi különlegesség a nyolcszögletű üvegházban élő amazonasi tündérrózsa.

Ceglédi-rét Természetvédelmi Terület: védettségének indoka, hogy ez a rét a fokozottan védett pókbangó egyik magyarországi termőhelye.

Csévharaszi Borókás Természetvédelmi Terület: a terület megőrizte a 17. századi Pótharaszti-pusztta természetes növénytakarójának nyomait, úgymint a Kitaibel Pál által föllelt, fokozottan védett tartós vagy pótharaszti szegfűt.

Dabasi Turjános Természetvédelmi Terület: a terület az eltűnt alföldi láperdők egyik utolsó

maradványa.

Dinnyési Fertő Természetvédelmi Terület: jól megfigyelhető az elmocsarasodó tavon kialakult élővilág.

Dunaalmási Kőfejtők Természetvédelmi Terület: itt már az ókorban is bányászták a mészkövet, s a rómaiak által megkezdett bányaművelés kisebb-nagyobb megszakításokkal a II. világháború időszakáig tartott. A 4 bányából álló kőfejtősor 4.sz. bányájának rétegsora értékes őslénytani leletanyagot rejt.

Fóti Somlyó Természetvédelmi Terület: a szőlőhegy védettségének oka az, hogy a szártalan csüdfű egyik értékes állománya található rajta. Ez a földhöz lapuló, sárga virágú növény a fóti boglárkalepke hernyójának egyetlen tápláléka.

Gellért-hegy Természetvédelmi Terület: a terület a Gellért-hegy geológiai, botanikai, zoológiai és tájképi értékeinek megóvását, a fokozottan védett Iván-barlang és a forrásbarlangok felszíni védőterületeinek biztosítását célozza.

Gödöllői Királyi Kastélypark Természetvédelmi Terület: Az eredetileg francia parkot, amely egy felső és egy alsó kertre tagolódott, Esterházy Leopoldina alakíttatta át angol tájképi kertté 1817-ben. IV. Károly uralkodásának vége után (1918) a kastély és a park pusztulásának hosszú időszaka következett. Az épület és a park helyreállítását a Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú társaság folyamatosan végzi jelenleg is.

Háros-szigeti Ártéri Erdő Természetvédelmi Terület: a félsziget az egykori pannon élővilág rezervátuma.

Jókai-kert Természetvédelmi Terület: Jókai Mór a kertészet iránti szenvedélyének hódolva vásárolta meg 1853-ban a telket a rajta álló házzal együtt. A későbbiek során kertje folyamatosan gazdagodott az utazásai során szerzett növényekkel. Az író halála után a kert fokozatosan leromlott. 1978-ban kezdték meg a rekonstrukciót, elsődlegesen a természetvédelmi nevelés és oktatás céljait szolgálva.

Magyarország Földrajzi Középpontja Természetvédelmi Terület: a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága és a Kartográfiai Vállalat által meghatározott hely az északi szélesség 47. fokának 11. perce és a keleti hosszúság 19. fokának 30. perce találkozásánál található, Pusttavacs határában.

Martonvásári Kastélypark Természetvédelmi Terület: 1775-ben Brunszvik Antal mosoni birtokáért elcserélte a 7500 holdas Martonvásárt. A kastélyt azonban csak fia kezdte el építtetni 1785-ben, majd újabb öt év múlva kezdték csak el kialakítani a kastély körüli parkot.

Pákozdi Ingókövek Természetvédelmi Terület: az ingókövek közül a legszebbek a Pandúr-kő és az Oroszlán-kő.

Pál-völgyi-barlang Felszíne Természetvédelmi Terület: a barlangot és az akkor ismert kiterjedésének megfelelő 1 hektáros felszínt már 1944-ben védetté nyilvánították, 1972 óta áll a természetvédelem szerveinek kezelésében és 1982 óta hazánk egyik fokozottan védett barlangja. A Pál-völgyi-barlang ismert hossza évtizedeken át 1200 méter volt, de mára bebizonyosodott, hogy kiterjedése ennél lényegesen nagyobb. A barlangban áttelelő állatfajok között a denevérek öt fajjal képviselik magukat.

Peregi Parkerdő Természetvédelmi Terület: a parkerdő területén szelídgesztenyés és vörösfenyő gyűjtemény látható.

Rácalmási-szigetek Természetvédelmi Terület: a szigetvilág többé-kevésbé megőrizte a Duna árterének egykori jellemzőit, növény és állatvilágát.

Rétszilasi-tavak Természetvédelmi Terület: a halastórendszer 14 nagyobb és több kisebb tóból áll, melyeket már a 19. század elején kialakították.

Székesfehérvári Homokbánya Természetvédelmi Terület: jelentős értékei a területnek az itt nyíló

orchideafajok.

Szemlő-hegyi-barlang Felszíne Természetvédelmi Terület: a területen a karsztos kőzetek részben a felszínen, részben budai márgával fedetten fordulnak elő. Döntően ebben a karsztosodó mészkőben keletkeztek a nagy budai barlangrendszerek. A Szemlő-hegyi-barlangot 1930-ban fedezték fel, s hamarosan meg is kezdődött a barlang felmérése és tudományos vizsgálata. A hatvanas években a természetvédelem kezelésébe került, majd a kiépítést követően 1986-ban nyílt meg a nagyközönség számára is.

Szentendrei Rózsa Termőhelye Természetvédelmi Terület: a Pismány-hegyen néhány magántulajdonban lévő telken él a világritkaságnak számító, szinte csak itt élő szentendrei rózsa.

Tatai Kálvária-domb Természetvédelmi Terület: a védett kőbánya a földtani természetvédelem egyik nemzetközileg elismert bemutatóhelye.

Turai Legelő Természetvédelmi Terület: A védettséget az egyhajúvirág kapta meg ezen a termőhelyén.

Vácrátóti Arborétum Természetvédelmi Terület: a vácrátóti homokpuszta eredeti klímájától idegenek az itt meghonosított növények, egy önálló környezetet és mikroklímát hoztak létre.

Velencei Madárrezervátum Természetvédelmi Terület: a madárrezervátumban nagy kócsagok, kanalasgémek, vörös és szürke gémek tanyáznak.

Vértesszőlősi Előembertelep Természetvédelmi Terület: az ásatások eredményeként közel 300 növény- és állatfaj maradványát sikerült elkülöníteni a rétegek leletanyagából. Ezen túlmenően négy kultúrréteget is sikerült lehatárolni, jellegzetes kavicseszközökkel és tűzhelyekkel. Az innen előkerült előemberi koponyamaradvány korát 350 ezer évre becsülik a szakemberek.

Adresa zdroja (modified on 18.03.2009 - 19:10):<http://sturovo.com/drupal/content/duna-ipoly-nemzeti-park>

Odkazy

[1] <http://sturovo.com/drupal/content/duna-ipoly-nemzeti-park>